θάνει κι ἀπὸ τὴ στάχτη του νὰ ξεπεταχτεῖ σὰ φοίνικας ὁ ἄθρωπος ὁ καινούριος... Ὁ ἄσωτος μιὰ καὶ καλὴ νὰ λείψει ἀπὸ τὴ γῆς, νὰ σβήσει, γιὰ νἀρθεῖ στὴν ἀδιανὴ τὴ θέση νὰ θρονιαστεῖ ὁ ἀληθινὸς πατριώτης, ὁ τίμιος ἐργάτης, ὁ ἀγαθὸς φαμελίτης. Ἡ πατρίδα ποὺ ἴσαμε χτὲς ἀσώτευε τὴ ζωή της σὲ κούφια λόγια καὶ σὲ ὀνείρατα τεμπέλικα, ἄρχισε νὰ ξυπνάει σήμερα καὶ νὰ μᾶς ζητάει κ' ἔργα... Νά ἡ Μακεδονία! Ἡ πατρίδα στύλωσε κεῖ μιὰ κολωμπήθρα μετανιωμοῦ καὶ ξαναγεννημοῦ... Ὅλ' οἱ ἄσωτοι καὶ χαραπόποι Ρωμιοὶ ἂς βαφτιστοῦμε σὲ δαύτηνε...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (*χεροκροτώντας κοροδεφτικά*). Περίφημα! Περίφημα!

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (*κοροδεφτικὰ κι αὐτός*). Μὴ διακόφτετε τὸ ρήτορα!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Ὄχι, κύρ δάσκαλε, δὲ ρητορεύω· μὴ φοβᾶσαι!

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Λὲς λόγια ὅμως, καὶ λόγια παχιά, τετράπαχα σὰν καλοθρεμένα γουρουνόπουλα!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Λόγια; Σᾶς τρομάζουν τὰ λόγια; Εὐχάριστο κι αὐτό! Νὰ τρομάζουν καὶ δασκάλους τὰ λόγια, πάει νὰ πεῖ πὼς εἶν' ἀλήθεια αὐτὸ ποὺ λέω καὶ πὼς ἡ πατρίδα μας ξύπνησε καὶ ζητάει κ' ἔργα.

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Καὶ τί ἄλλο ἀπὸ ἔργα κάνουμε καὶ μεῖς κοντὰ ἕνα αἰώνα τώρα;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Ἔργα ἔκανε κι ὁ Ἡρόστρατος.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Ἀδερφέ μου, πόσο μεγάλος στυλώνεσαι μπροστά μου καὶ πόσο μικραίνω ἐγώ!

Η ΕΛΠΙΔΑ (*χαρούμενα*). Δὲ σοῦ τἔλεγα πὼς ὁ Γιάννης μας ἔγινε ἄλλος ἄθρωπος; (*Ὁ Φωστήρας χαμογελάει κοροδεφτικὰ· ὁ Κωστῆς κάθεται σὲ μιὰ γωνιὰ σκεφτικός*).

Η ΡΗΝΑ. Κι ἀ σκοτωθεῖς, Γιάννη μου;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Ἄ σκοτωθῶ; Μὰ στὸ πόλεμο δὲν πάει κανεὶς γιὰ νὰ μὴ σκοτωθεῖ...Δὲν εἶναι ἀσφαλιστικὴ ἑταιρία ὁ πόλεμος!

Η ΡΗΝΑ. Ἄ σκοτωθεῖς, τί θὰ γίνω;

Ο ΚΩΣΤΗΣ (*κινάει καὶ πάει σιμά του*). Παντρέψου πρῶτα κ' ὕστερα φύγε... Ἔτσι κ' ἡ τιμή μας...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Ἡ τιμή σας δὲν ἔπαθε τίποτα. Ἕνας ἄτιμος σᾶς ἀπάτησε κ' ἕνας ἄτιμος δὲν μπορεῖ νὰ παντρευτεῖ τὴν ἀδερφή σου. Τῆς ἀξίζει νὰν τὴν παντρευτεῖ τίμιος ἄθρωπος· ἂ θελήσει ὁ Θεὸς καὶ γυρίσω ζωντανός, θἀρθῶ καὶ θὰ σοῦ πῶ «Κωστῆ, παίρνω τὴν ἀδερφή σου γυναίκα μου· μπαίνω στὴν τίμια φαμελιά σου σὰν τίμιος ἄθρωπος κ' ἐγώ...

Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ (*τοῦ παίρνει τὸ χέρι καὶ τοῦ τὸ χαδεύει*). Παιδί μου... Μεγαλόψυχο παιδί... Εὐγενικό... Μὰ καὶ μένα τὸ γέρο καθόλου δὲ μὲ λογαριάζεις;. Ἄ μοῦ πάθεις τίποτα;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Πατέρα μου, καὶ λόγου σου ἀπὸ χρόνια ἀγωνίζεσαι γιὰ μιὰ ἰδέα μεγάλη, εὐγενικιά, καὶ μὲ νιώθεις. Λόγου σου μὲ τὴν πέννα, μὲ τὸ ντουφέκι ἐγώ ..Ἂν πεθάνω,θἄχεις τὴ μεγάλη παρηγοριὰ πὼς τὸ παιδί σου πέθανε γιὰ τὴν πατρίδα..Ἄ ζήσω,θὰ καμαρώνεις ποὺ τὸ παιδί σου ἀπόχτησε χέρια νὰ δουλεύουν τίμια κι ὄχι νὰ σηκώνουνται νὰ χτυπήσουν πατρίδα καὶ πατέρα... Ἡ φωτιὰ ξαναγεννάει καὶ τέτιο ξαναγεννημὸ πάω γυρεύοντας σήμερα.

Ο ΓΕΡΟ ΣΕΒΑΣΤΟΣ (*σηκώνει κι ἀκουμπάει τὸ χέρι του πάνου στὸ κεφάλι του*). Μὲ τὴν εὐκή μου, παιδί μου, μὲ τὴν εὐκή μου.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (*σκύβοντας τὸ κεφάλι του*). Ἡ εὐκή σου τίμιο ξύλο γιὰ μένα... Τὸ ἴδιο καὶ ἡ ἀγάπη σου, Ρήνα μου...

Ο ΚΩΣΤΗΣ (*ἥμερα*). Νἀρθεῖ μαζί μου τώρα ἡ Ρήνα, σπίτι μου...

Η ΕΛΠΙΔΑ. Μαζί σου ἡ ἐδῶ, τὸ ἴδιο κάνει· κ' ἐδῶ σπίτι της βρίσκεται.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Ζήσει πεθάνει ὁ Γιάννης, ἡ Ρήνα δὲ φεύγει ἀπὸ δῶ. Νύφη μας εἶναι.

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (*γελώντας δυνατά*). Νύφη ἀνύφευτη!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ (*σηκώνεται καὶ πάει καὶ τοῦ χτυπάει τὸ νῶμο*). Πολὺ ἀλαφρὰ τὰ κρίνεις τὰ πράματα λογιώτατε!

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Τὰ κρίνω ὅπως τὰ κρίνει ὅλος ὁ κόσμος. Μὲ μιὰ θεατρική... ἢ ὄχι... μὲ μιὰ συγκινητικὴ σκηνή... μελοδραματική... πατριωτική... ὅπως διάολο θέλεις πές τηνε... ἡ κοινωνία δὲν ἱκανοποιεῖται... Ἡ κοινωνία ζητάει στεφάνι... ζητάει ἐπίσημα πράματα... Οἱ τίμιοι ἀθρῶποι...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Οἱ τίμιοι ἀθρῶποι;.. Δυὸ τρεῖς φορὲς ἴσαμε τώρα μὲ πρόσβαλες χοντρὰ καὶ δὲ σοῦ ἀποκρίθηκα γιατὶ ἔνιωθα τὸν ἑαυτό μου ἀδύναμο μπροστά σου... γιατ' εἶχα τὴν περασμένη μου ζωὴ ποὺ μοῦ σφαλνοῦσε τὸ στόμα... Τώρα ὅμως ποὺ μπαίνω σὲ καινούρια ζωὴ μπορῶ νὰ σοῦ μιλήσω... Εἶπες οἱ τίμιοι ἀθρῶποι. Τὴν παραλὲς τὴ λέξη μὰ μὴ μὲ σπρώχνεις νὰ σοῦ τἀποδείξω ἐδῶ καὶ πὼς δὲ νιώθεις καθόλου τὴ σημασία της...

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ (*σιγανὰ τοῦ δασκάλου*). Σᾶς πονάει ἀκόμα τὸ μπόλι; Αἰστάνεστε φαγούρα;

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (*ξυέται*). Φοβερή!

Ο ΦΩΣΤΗΡΑΣ. Πάω νὰ στείλω τὴ Μαριὼ νἀγοράσει λίγη βαζελίνη ἀπὸ τὴ σπετσαρία... (*Φεύγει. Οἱ ἄλλοι σωπαίνουνε γιὰ λίγο*).

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ (*τῆς Ἐλπίδας*). Δὲν παίρνεις τὴ Ρήνα νὰ τὴ βάλεις νὰ συχάσει λίγο;

Η ΡΗΝΑ. Νὰ συχάσω, πατέρα; Ὁ Γιάννης μᾶς φεύγει καὶ μὲ στέλνεις νὰ συχάσω;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Ἀφοῦ τὸ θέλει ὁ πατέρας!

Η ΕΛΠΙΔΑ. Αἴ, καλά! Πᾶμε! Σᾶς τοιμάζουμε καὶ κανέναν καρέ! (*Φεύγει μὲ τὴ Ρήνα*).

Ο ΚΩΣΤΗΣ Νὰ σοῦ πῶ τὴν ἀλήθεια, Γιάννη, μὲ ξεμυάλισες κ' ἔτσι μοῦρχεται νὰν τὰ μουντζώσω ὅλα καὶ νἀρθῶ κ' ἐγὼ μαζί σου...

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Ὄχι! χρειάζουνται κ' ἐδῶ πολεμισταδες. Ἔχουμε κ' ἐδῶ μεγάλ' ὀχτρὸ νὰ πολεμήσουμε.

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι, ποὺ λέει κι ὁ Ἀπόστολος Παῦλος.

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ναί, δίκιο ἔχεις. Πολέμοι ἀπ' ἔξω καὶ φόβοι ἀπὸ μέσα...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Μὰ δὲν τρωγόσαστε πιά... Καταντήσατε ἀνυπόφοροι... Μᾶς μεταφράσατε τὸ Βαγγέλιο· ζητᾶτε τώρα νὰ μᾶς μεταφράσετε, νὰ μᾶς βεβηλώσετε δηλαδή, καὶ τὸν Ἀπόστολο;

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Οἱ λέξες! Οἱ λέξες! Πάντα θὰ σᾶς τρομάζουν οἱ λέξες! Πάντα θὰν τὴ διώχνετε τὴ ζωή! Ἔχει δίκιο τὸ παιδί μου· χρειάζουνται κ' ἐδῶ πολεμιστάδες... Νὰν τὸ μεγαλώσουμε τὸ σπίτι μας, νὰν τοῦ ρήξουμε πάνου κι ἄλλο πάτωμα, μὰ πρῶτα χρειάζεται νὰν τοῦ στεριώσουμε τὰ θεμέλια...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Καλύτερα τότε νὰν τὸ γκρεμίσετε καὶ νὰν τὸ ξαναχτίσετε ἀπ' τὴν ἀρχή.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Ἂν εἶναι ἀνάγκη κι αὐτὸ θὰ γίνει. Τί; Σὲ σάπια θεμέλια θὰ χτίσουμε;

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες μεθαύριο...

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ὤ, τὸ πέτυχες! Σὰ νὰ λέμε, τοὺς παίρνεις τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνες γιὰ θεμέλια ποὺ νὰ μπορέσουμε νὰ ρήξουμε αὔριο πάνω τους τὴ Μακεδονία... Μοναχὴ φροντίδα μας τώρα καὶ τόσα χρόνια πὼς νὰ ξεγελάσουμε τοὺς ξένους... Μὰ οἱ ξένοι δὲν εἶναι στραβοί, μᾶς νιώσανε πιά...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Καὶ γι' αὐτὸ μᾶς ἔχουνε νὰν τοὺς φυλᾶμε τἀρχαῖα! Γιὰ τίποτ' ἄλλο

Ο ΚΩΣΤΗΣ. Ἀκουστὰ τὄχα κ' ἐγὼ πὼς οἱ ξένοι δὲ μᾶς λογαριαζουνε γιὰ ζωντανούς.

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ἀμὴ γιατί; Γιὰ ψόφιους;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Κάτι τέτιο... Ἢ γιὰ ταφογδύτες... νἀνοίγουμε δηλ τοὺς τάφους τῶν προγόνω μας καὶ νὰν τοὺς κλέβουμε ὅ,τι κρατοῦν ἀπὸ αἰῶνες φυλαγμένο... Μᾶς λείπει ἡ ζωή...

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ναί, παιδί μου, ἡ ζωή. Καὶ πρέπει νὰ δουλέψουμε ὅλοι νὰν τὴ ξαναφέρουμε. Καὶ σύ, δάσκαλε, μαζί μας. Ἔλα, δῶσε μου τὸ χέρι σου...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Ἐγὼ μαζί σας: Μὲ τοὺς χυδαίους;

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Ἔτσι φαίνεται. Ἦρθε καὶ ἡ σειρὰ τῶ χυδαίωνε σήμερα. Οἱ εὐγενῆδες τόσα χρόνια μᾶς κυβερνήσανε μὲ τὴν ψευτιὰ καὶ νὰ ποὺ μᾶς ρήξανε. Καιρὸς νὰ δοκιμάσουμε καὶ τοὺς χυδαίους...

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Καὶ σύ, δάσκαλε, πατριώτης εἶσαι καὶ σὺ Ρωμιός. Ἔλα μαζί μας. Ἡ συντροφιά σου μᾶς εἶναι πολύτιμη. Ἔλα νὰ γίνουμ' ἕνα καὶ νὰ πνίξουμε τὸ λογιωτατισμό. Ἀρχηγός μας ἐσὺ καὶ μεῖς κοπέλλια σου.. Ἐσὺ νὰν τὸ θελήσεις κι ὅλα πετυχαίνουνε μιὰ χαρά...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (*ἀπορώντας*). Ἐγώ; Καὶ τί μπορῶ νὰ κανω ἐγώ; Μηγαρὶς ἔχω καὶ τὰ χέρια μου λεύτερα; Τῶνα. δὲ βλέπεις, μοῦ τὸ σκλάβωσε κιόλας τὸ μπόλι...

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Γιὰ τὸ μέσα ὀχτρὸ δὲ μᾶς χρειάζουνται χέρια. Ρωμαίικες ψυχὲς μᾶς χρειάζουνται...

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ (*χαμογελώντας*). Καὶ ἡ δική μου ἡ ψυχὴ τί εἶναι; Βουργάρικη;

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ἡ δική σου ἡ ψυχή, μὴ σοῦ κακοφανεῖ, ξαδερφε, εἶναι σκεπασμένη μὲ τὴ μούχλα τὴν προγονικὴ καὶ δὲν ξεχωρίζεται ἀκόμα τί εἶναι... Πρέπει νὰ φύγει πρῶτα ἡ μούχλα ἀπὸ πάνου της γιὰ νὰ φανεῖ...

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ (*ποὺ ἀπὸ ὥρα κάθεται σ' ἕνα παραθύρι ἀνοιχτὸ κοιτάζοντας κατὰ τὸν κῆπο*). Αἴ... Αἴ... Γιὰ νὰ σοῦ πῶ!.. Ἄσε τὴ Μαριώ!.. Τί τὴν κυνηγᾶς;

Η ΜΑΡΙΩ (*ἀπὸ κάτου, δυνατά*). Βοήθεια!.. Αὐτὸς λύσσαξε!..

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ (*δυνατά*). Πατέρα!.. Παπποῦ!.. Ἐλᾶτε δῶ νὰ δεῖτε... Κρῖμα.. Κρῖμα! Ἔφυγε!..

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Τί τρέχει;

Ο ΚΩΣΤΑΣ. Μὲ ποιόνε τἄχεις;

Ο ΑΝΤΩΝΗΣ. Ὁ κ. Φωστήρας κυνηγοῦσε τὴ Μαριὼ στὸ περβόλι...

Ο ΚΩΣΤΗΣ. Ὁ τίμιος!

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Παιδαγωγικώτατη σκηνή!

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Μπρὲ τὸν ὑπερμπάτη! Κι αὐτὸς πῆγε νὰν τὸ στείλει γιὰ βαζελίνη!

Ο ΚΩΣΤΗΣ. Καλύτερα νὰν τὴν ἔστελνε γιὰ λυσσόχορτο!

Ο ΓΕΡΟ-ΣΕΒΑΣΤΟΣ. Ὁ παλιάθρωπος!

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Μερικοὶ μυαλωμένοι πατριῶτες φωνάζουν, κ' ἔχουν δίκιο, πὼς πρὶ διώξουμε τοὺς Βουργάρους ἀπὸ τὴ Μακεδονία, πρέπει πρῶτα πρῶτα νὰ καθαρίσουμε τὴν πατρίδα μας ἀπὸ τοὺς Βουργάρους τοὺς δικούς μας ποὺ τῆς βυζαίνουνε σὰ βδέλλες τὸ αἷμα της... Ὁ Ἀντώνης εἶδε πολιώρα ἕναν τέτιο Βούργαρο στὸ περβόλι μας νὰ κυνηγάει τὴ Μαριώ!..

Ο ΔΑΣΚΑΛΟΣ. Βούργαρος βέβαια, κ' ἐγὼ τὸ βλέπω τώρα.

Ο ΚΩΣΤΗΣ. Σωστὸς κομιτατζῆς!

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ. Καλὰ μοῦ τἔλεγες ἀπὸ χρόνια, Γιάννη.

Ο ΓΙΑΝΝΗΣ. Τὸ δάσκαλο, πατέρα, κράτησ' τονε σπίτι σου, δῶσ' του τὴν καλύτερη θέση. Μιὰ μέρα δὲν μπορεῖ παρὰ θὰ γίνει δικός μας, γιατ' εἶναι τίμιος ἄθρωπος, πιστεύει ὅ,τι λέει, ἀδιάφορο ἂν ὅ,τι πιστεύει δὲν εἶναι σωστό. Θὰ δεῖ τὸ σωστὸ μιὰ μέρα καὶ θὰν τὸ πιστέψει. Μὰ τὸ Λογιώτατο ὄξω μὲ τὶς κλωτσιές. Ὁ Λογιώτατος δὲν πιστεύει τίποτ' ἀπ' ὅσα λέει κι αὐτὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερος ὀχτρὸς τοῦ σπιτιοῦ μας. Κράτα τὸ δάσκαλο μέσα καὶ κλεῖσ' τὴν πόρτα στὸ Λογιώτατο, καὶ τότε βλέπεις τὸ σπίτι μας τί κάστρο ἄπαρτο ποὺ γίνεται!..

Ἀμπελάκι (Σαλαμίνας), Ἰαλωνάρης τοῦ 1905— Ἀθήνα, Γεννάρης τοῦ 1906.

ΦΟΝΟΠΑΖΑΡΟ ΒΔΟΜΑΔΙΑΤΙΚΟ

Ἀπὸ Πέμτη σὲ Πέμτη

Ὑπουργὸς Ἐσωτερικῶν ὁ Ν. Καλογερόπουλος

Σκοτωμοί. Ἐπαρχίες 5.

Λαβωμοί. Ἀθήνα 1, Περαίας 1, Ἐπαρχίες 9.

Κλεψιές. Ἀθήνα 4, Περαίας 4, Ἐπαρχίες 2 (καὶ μιὰ ληστεία στὸν Πύργο.

Ἀπαγωγές. Ἀθήνα ἀ, Περαίας 1.

Ο ΦΟΝΟΓΡΑΦΟΣ